

Veelgestelde vragen over
de Pensioenplanner

Over de Pensioenplanner **4**

---

1. Wat is het doel van de Pensioenplanner? 4
2. Hoe werkt de Pensioenplanner? 4
3. Uit welke onderdelen bestaat de Pensioenplanner? 4
4. Ik heb eerder al een eigen inschatting van mijn uitgaven gemaakt.
Waarom moet ik dit opnieuw doen? 5
5. Als ik inlog zie ik de ene keer andere informatie dan de andere keer. Hoe komt dat? 5

Het gebruik van de Pensioenplanner **6**

---

1. Waarom moet ik inloggen met DigiD? 6
2. Is de Pensioenplanner veilig? 6
3. Hoe gebruik ik de Pensioenplanner? 6
4. Wat gebeurt er als ik halverwege stop? 6
5. Waarom staan de te doorlopen stappen vast? 6
6. Ik krijg de verkeerde schermen te zien als ik voor- en achteruit ga. 6
7. Hoe maakt de Pensioenplanner een eerste inschatting van mijn uitgaven? 7
8. Welke gegevens slaat de Pensioenplanner op? 7
9. Ik heb de Pensioenplanner doorlopen. En nu? 7

Jij en je partner **8**

---

1. Ik heb een partner. Moet ik de Pensioenplanner dan altijd voor ons tweeën doorlopen? 8
2. Mijn partner is veel ouder/jonger. Wat betekent dat voor de Pensioenplanner? 8
3. Als ik inlog met mijn DigiD heb ik geen toegang tot alle benodigde gegevens. 8

Het resultaat **9**

---

1. Hoe nauwkeurig is de Pensioenplanner? 9
2. Hoe vaak moet ik de Pensioenplanner doorlopen? 9
3. Ik ben het niet eens met het resultaat. Wat nu? 9
4. Ik lig niet op schema. Wat nu? 9

Actie ondernemen **10**

---

1. Ik begrijp de actie niet/ik wil meer over een actie weten. 10
2. Waarom zie ik deze selectie van acties? 10
3. Ik kan geen actie ondernemen. 10

Plannen met je pensioenkeuzes **11**

---

1. Hoe lees ik de grafiek? 11
2. Waar is het inkomen en/of pensioen van mijn partner? 11
3. Hoe maak ik definitieve keuzes? 11
4. Waarom kan ik niet schuiven met eerder opgebouwd pensioen bij een ander pensioenfonds? 12
5. Waarom kan ik geen keuzes maken met betrekking tot het pensioen van mijn partner? 12
6. Ik wil naar het planningsdeel, maar ik ben nog geen 58 jaar of ouder. 12

Eigen middelen toevoegen **13**

---

1. Hoe werkt het toevoegen van eigen middelen?..... 13
2. Hoe rekt de Pensioenplanner uit hoeveel ik ontvang op basis van mijn eigen middelen? 13
  - Zonder planningsdeel 13
  - Met planningsdeel 13
3. Welk rendement moet ik kiezen? 13
4. Ik heb een kapitaalverzekering afgesloten. Hoe kan ik die bij 'Eigen middelen' toevoegen? 13

Over de Pensioenplanner

1. Wat is het doel van de Pensioenplanner?

De Pensioenplanner biedt je inzicht in je pensioensituatie. Afhankelijk van je leeftijd krijg je informatie over je pensioen. Ben je jonger dan 58 jaar? Dan kun je zien of je op schema ligt met je pensioenopbouw. Is dat niet het geval, dan laat het onderdeel Op Koers zien welke acties je kunt ondernemen. Vanaf je 58ste kun je met het planningsdeel berekenen wat de financiële gevolgen zijn van de verschillende keuzes die je hebt binnen je pensioenregeling.

Ook als je jonger bent dan 58, kun je ervoor kiezen de planner te gebruiken. Was je voor 1 januari 2014 al in dienst bij ING? Dan heb je ook pensioen opgebouwd bij Pensioenfonds ING. Dit kun je ook zien in de Pensioenplanner.

2. Hoe werkt de Pensioenplanner?

Afhankelijk van je leeftijd en de aanleiding voor je bezoek aan de Pensioenplanner staan er verschillende onderdelen voor je klaar. Als je een e-mail uitnodiging hebt ontvangen, doorloop je deze onderdelen in een vaste volgorde. Als je spontaan de Pensioenplanner bezoekt of na een eigen uitnodiging (dit stel je zelf in) reageert, kun je meestal kiezen welk onderdeel je doorloopt.

3. Uit welke onderdelen bestaat de Pensioenplanner?

Je kunt de volgende onderdelen bezoeken:

- ▼ Een gedeelte waarin je uitleg krijgt over een pensioenonderwerp. Bijvoorbeeld over het opbouwen van je pensioen en het volgen van je pensioenopbouw.
- ▼ Een gedeelte waarin je aangeeft of je een partner hebt of niet. Je vult hier ook je salaris (en eventueel dat van je partner) in.
- ▼ Het onderdeel Op Koers, waar je ziet of je op schema ligt met je pensioenopbouw. Dit gedeelte krijg je actief aangeboden tot je 58ste. Je kunt er voor kiezen om naast het onderdeel Op Koers ook het planningsdeel te bezoeken.
- ▼ Het planningsdeel, waar je kunt zien wat de gevolgen zijn van de keuzes die je hebt binnen de regeling. Dit gedeelte krijg je aangeboden vanaf je 58ste. Ben je jonger dan 58? Dan kun je er zelf voor kiezen het planningsdeel te doorlopen.
- ▼ En tot slot het deel 'Afsluiten', waar je je eigen instellingen aangeeft. Denk aan je e-mailadres en uitnodigingen of herinneringen via een e-mail aan jezelf. In dit deel geef je ook aan of je de planner wilt bezoeken.

4. Ik heb eerder al een eigen inschatting van mijn uitgaven gemaakt. Waarom moet ik dit opnieuw doen?

Voordat je een eigen inschatting maakt, geef je aan of je het onderdeel Op Koers doorloopt voor jezelf of voor jezelf en je partner.

Deze keuze wordt opgeslagen. Wanneer je bij een volgend bezoek een andere keuze maakt, moet je een nieuwe inschatting maken. Doorloop je Op Koers voor jezelf, dan heeft de inschatting namelijk betrekking op de uitgaven die je voor je rekening wilt nemen. Doorloop je Op Koers voor jezelf en je partner, dan gaat het om je gezamenlijke uitgaven. Bij een volgend bezoek, toont Op Koers altijd de bijbehorende inschatting. Tenzij je aangeeft dat deze gegevens niet mogen worden bewaard.

5. Als ik inlog zie ik de ene keer andere informatie dan de andere keer. Hoe komt dat?

Het onderdeel Op Koers zet steeds informatie op maat voor je klaar. We houden daarbij rekening met de fase van pensioenopbouw waarin je je bevindt. Ben je nog jong en ga je nog lang niet met pensioen? Dan is het vaak lastig om nu al te bedenken wanneer je met pensioen wilt. Daarom krijg je het onderdeel waarin je met je pensioenkeuzes kunt plannen, vanaf je 58ste pas direct aangeboden.

Het gebruik van de Pensioenplanner

1. Waarom moet ik inloggen met DigiD?

Er zijn twee redenen waarom je DigiD gebruikt om in te loggen. Ten eerste hoef je geen nieuwe inlognaam en wachtwoord te onthouden. Ten tweede kun je met je DigiD ook inloggen bij het Pensioenregister (mijnpensioenoverzicht.nl).

2. Is de Pensioenplanner veilig?

Ja. Je logt in met je persoonlijke DigiD. Daardoor weten ING CDC Pensioenfonds en het Pensioenregister (mijnpensioenoverzicht.nl) dat ze echt met jou te maken hebben. [Mijnpensioenoverzicht.nl](http://mijnpensioenoverzicht.nl) slaat je pensioengegevens niet op, maar haalt ze op bij alle pensioenuitvoerders en de overheid (AOW-gegevens). De Pensioenplanner bewaart een aantal gegevens na je bezoek: het feit dat je de Pensioenplanner hebt gebruikt, een eventuele aanpassing van de inschatting van je uitgaven, je pensioenopbouw en de risico's en acties die voor jou van toepassing zijn. Andere gegevens, zoals je naam en geboortedatum staan al in de administratie van het pensioenfonds. Je kunt ervoor kiezen dat deze gegevens niet worden opgeslagen. De Pensioenplanner zal dan ieder bezoek als je eerste bezoek beschouwen.

3. Hoe gebruik ik de Pensioenplanner?

Je logt in met je DigiD. Daarna start je met het onderdeel Op Koers, waarin informatie op maat voor jou klaar staat. In principe wijst alles zich vanzelf. Je doorloopt de stappen en volgt de aanwijzingen. Je gaat kijken of je op schema bent met je pensioenopbouw. Vanaf je 58ste ga je (geleidelijk) keuzes maken. Bijvoorbeeld over je pensioenleeftijd. Je bekijkt je pensioensituatie op basis van je gegevens in het Pensioenregister (mijnpensioenoverzicht.nl) en eventuele eigen middelen. Je ziet een link naar mijnpensioenoverzicht.nl in Op Koers. De website opent in een nieuw scherm zodat je Op Koers en mijnpensioenoverzicht.nl naast elkaar kunt

gebruiken. Rechts boven in het scherm zie je een link met de tekst 'Download gegevens of samenvatting'. Klik op deze link en sla het bestand op als XML-bestand op je computer. Je gaat nu terug naar Op Koers en je uploadt het bestand dat je zojuist hebt opgeslagen. Een gedetailleerde beschrijving van deze stappen vind je ook in Op Koers, bij de uploadpagina.

4. Wat gebeurt er als ik halverwege stop?

Het onderdeel Op Koers onthoudt waar je gebleven bent. Bij een volgend bezoek ga je verder waar je de vorige keer geëindigd bent.

5. Waarom staan de te doorlopen stappen vast?

Heb je een uitnodiging ontvangen, dan doorloop je een aantal stappen die vast staan. Deze stappen hebben een logische volgorde. Breng je een 'spontaan bezoek', dan kun je zelf het onderdeel kiezen dat je wilt bekijken, tenzij er ook een uitnodiging aan je gestuurd is waar je nog niet op gereageerd hebt. Binnen elk onderdeel staan de stappen vast.

6. Ik krijg de verkeerde schermen te zien als ik vooruit en terug ga.

Binnen een onderdeel staan de stappen vast. De Pensioenplanner onthoudt waar je was als je achteruit gaat via de terugknop in je browser. Bij het aanklikken van de knop 'verder' gaat de Pensioenplanner weer verder bij de pagina waar je gebleven was.

7. Hoe maakt de Pensioenplanner een eerste inschatting van mijn uitgaven?

De Pensioenplanner maakt gebruik van je salaris en eventueel dat van je partner. Is je partner gepensioneerd, dan vraagt Op Koers het pensioeninkomen van je partner. Op basis daarvan schat Op Koers je uitgaven na je pensioneren. Die inschatting wordt gemaakt op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Je geschatte uitgaven worden verdeeld in categorieën. Als je zelf een beeld hebt van je uitgaven, kun je ze aanpassen. Op Koers onthoudt je aanpassingen en zal een volgende keer je eigen inschatting tonen. Je kunt iedere keer dat je Op Koers bezoekt je uitgaven aanpassen en verder aanscherpen. Naarmate je pensioenleeftijd dichterbij komt, zal je inschatting steeds preciezer worden.

8. Welke gegevens slaat de Pensioenplanner op?

Het onderdeel Op Koers bewaart – nadat je hiervoor toestemming hebt gegeven – een aantal gegevens na je bezoek: het feit dat je Op Koers hebt gebruikt, de inschatting van je uitgaven, je Op Koers percentage, je voorkeuren rondom pensioneren (als je ouder bent dan 58 jaar) en de risico's en acties die op jou van toepassing zijn. Ook slaat Op Koers op welke informatie je hebt bekeken. Andere gegevens, zoals je naam en geboortedatum staan al in de administratie.

9. Ik heb de Pensioenplanner doorlopen. En nu?

Heb je de Pensioenplanner helemaal doorlopen? Dan heb je goed inzicht in je pensioensituatie. Ook weet je welke risico's op jou van toepassing zijn. En heb je zicht op wat je kunt doen om je pensioensituatie te verbeteren. Jij bent nu aan zet. Je krijgt periodiek een uitnodiging om opnieuw Op Koers te bezoeken. Ook kun je altijd op eigen initiatief inloggen en een aantal stappen naar keuze nog eens doorlopen.

1. Ik heb een partner. Moet ik de Pensioenplanner dan altijd voor ons tweeën doorlopen?

Nee, dat hoeft niet. De keus is aan jou. Doorloop je het onderdeel Op Koers voor jezelf, dan gaan we alleen uit van je salaris en wordt de inschatting van je latere uitgaven ook op je salaris gebaseerd. Neem je verhoudingsgewijs meer of minder kosten in het huishouden voor je rekening dan op basis van je salaris is geschat? Dan is dat geen probleem. Je past gewoon de inschatting van je uitgaven aan.

2. Mijn partner is veel ouder/jonger. Wat betekent dat voor de Pensioenplanner?

De Pensioenplanner laat zien in welke mate je gezamenlijk op schema bent of wat je verwachte situatie is na je pensioneren. Is je partner veel jonger, dan wordt rekening gehouden met het feit dat je partner meer opbouwjaren voor de boeg heeft dan jij en later zijn of haar pensioenuitkering ontvangt. Andersom geldt ook: is je partner ouder, dan zou hij/zij al een groter deel van het latere pensioeninkomen opgebouwd moeten hebben. Misschien ontvangt hij of zij al pensioen. Met beide situaties wordt rekening gehouden. Wel is het zo dat jij en jouw moment van pensioneren centraal staan. Is je partner jonger en werkt je partner nu, dan gaan we ervan uit dat je partner ook nog werkt op het moment dat je met pensioen gaat. In plaats van een pensioeninkomen heeft je partner dan een salaris.

3. Als ik inlog met mijn DigiD heb ik geen toegang tot alle benodigde gegevens.

Om de pensioengegevens van je partner op te halen bij mijnpensioenoverzicht.nl moet je partner zelf inloggen met zijn of haar DigiD. Dit doe je door tijdens het doorlopen van het onderdeel Op Koers een nieuw tabblad te openen in je browser en opnieuw in te loggen op mijnpensioenoverzicht.nl.

1. Hoe nauwkeurig is de Pensioenplanner?

Beschouw de Pensioenplanner als een goede graadmeter voor de mate waarin je op schema bent met je pensioenopbouw. Je werkt met schattingen, dus de uitkomsten zijn niet op de euro nauwkeurig. De resultaten worden steeds nauwkeuriger naarmate je ouder wordt en de inschatting van je uitgaven preciezer. Ook zie je steeds preciezer of het pensioen dat je hebt opgebouwd voldoende is om je uitgaven te kunnen betalen. Vanaf je 58ste toont de Pensioenplanner het pensioen dat je naar verwachting gaat ontvangen (het 'te bereiken pensioen') in plaats van het opgebouwde pensioen. De hoogte van het te bereiken pensioen kan veranderen bijvoorbeeld door veranderingen in je privé- of werksituatie.

2. Hoe vaak moet ik de Pensioenplanner doorlopen?

Je bepaalt zelf hoe vaak je de Pensioenplanner doorloopt. Het is afhankelijk van jouw situatie. Verandert je privé- of werksituatie? Dan is het goed de Pensioenplanner nog eens te bezoeken. Bepaalde veranderingen kunnen namelijk grote gevolgen hebben voor je pensioensituatie. Het is in ieder geval zinvol periodiek terug te komen om een vinger aan de pols te houden. Zowel het pensioen dat je opbouwt als de inschatting van je uitgaven kan in de loop der tijd veranderen. Stel daarom een uitnodiging in, zodat je in ieder geval eens per jaar een uitnodiging ontvangt.

3. Ik ben het niet eens met het resultaat. Wat nu?

Ben je jonger dan 58 jaar? Dan vergelijkt het onderdeel Op Koers je werkelijke opbouw tot nu toe met het pensioen dat je nu zou moeten hebben opgebouwd (op basis van je eigen inschatting van je uitgaven). Het doel is je te wijzen op een eventuele achterstand in je opbouw, je te attenderen op mogelijke risico's en je acties te laten zien die je kunt ondernemen. Het gaat niet om 'goede' of 'slechte' beslissingen die je heb gemaakt. Het kan zijn dat je werkelijke pensioensituatie beter is dan Op Koers laat zien. Bijvoorbeeld omdat je veel eigen vermogen hebt of aanvullende lijfrenteverzekeringen hebt afgesloten. Deze kun je zelf toevoegen in het onderdeel 'Opbouw' of het onderdeel 'Acties' (als je jonger bent dan 58 jaar). Hierna geeft Op Koers je een ander resultaat.

4. Ik lig niet op schema. Wat nu?

De Pensioenplanner laat je mogelijke acties zien die je kunt ondernemen. Kun je – om welke reden dan ook – je pensioeninkomen niet verhogen dan zul je goed moeten kijken naar je uitgaven.

1. Ik begrijp de actie niet/ik wil meer over een actie weten.

Bij elke actie staat een link naar meer informatie. Wil je meer weten over een bepaalde actie, dan vind je via de link ook contactinformatie. Die kan per actie verschillen.

2. Waarom zie ik deze selectie van acties?

De acties die je ziet, zijn afgestemd op je situatie en de regeling waaraan je deelneemt. Daarom kan het zijn dat je andere acties ziet dan iemand anders met een vergelijkbaar Op Koers percentage.

3. Ik kan geen actie ondernemen.

De Pensioenplanner laat je mogelijke acties zien die je kunt ondernemen. Kun je – om welke reden dan ook – je pensioeninkomen niet verhogen, dan zul je goed moeten kijken naar je uitgaven.

Plannen met je pensioenkeuzes

Ben je 58 of ouder? Dan ga je direct naar dit onderdeel van de planner. Ben je jonger dan 58, dan kun je er ook voor kiezen het onderdeel 'Op Koers' te bezoeken.

---

1. Hoe lees ik de grafiek?

In de grafiek kun je je pensioen en AOW in een eenvoudige weergave bekijken en in detail. In de eenvoudige weergave is je salaris groen en je pensioeninkomen paars. Wil je detailinformatie? Dan kun je rechts naast 'Pensioen en AOW' op het pijltje naar beneden klikken. Je ziet dan uit welke onderdelen je pensioeninkomen bestaat.

Onder de grafiek zie je een knop 'netto'. Klik je op deze knop, dan zie je het netto salaris en het netto pensioeninkomen. Rechts onder de grafiek heb je de mogelijkheid om het inkomen te bekijken over een periode van 15 jaar of 25 jaar. De laatste optie kan zinvol zijn als je een (veel) jongere partner hebt of de hoogte van je pensioeninkomen wilt laten wisselen in de loop der tijd. In de grafiek is je benodigde pensioeninkomen met een horizontale lijn weergegeven. Het bedrag is gebaseerd op de inschatting van je uitgaven. Ligt je pensioeninkomen (pensioen en AOW) onder de lijn, dan ontvang je dus minder dan je nodig hebt om je uitgaven te kunnen betalen.

Je kunt gebruik maken van de mogelijkheden in de regeling(en) om je inkomen en uitgaven met elkaar in evenwicht te brengen. Dit doe je door op de button 'Bekijk keuzemogelijkheden' te klikken. Je vindt hier de keuzes 'ingangsdatum pensioen', 'aanpassen partnerpensioen' en 'hoogte variëren van pensioen'. Kies je 'ik wil zelf een pensioenleeftijd kiezen', dan vul je deze leeftijd in jaar en maanden in boven de grafiek. Daar kun je ook eventueel een AOW-overbrugging kiezen.

Afhankelijk van de keuzes die je maakt, veranderen de bedragen. Je ziet dit direct terug in de grafiek, maar ook rechts bij 'Pensioen en AOW'.

Het onderdeel van je pensioeninkomen dat is veranderd door je keuze, wordt in een licht gestreept kader weergegeven. Heb je tijdens een eerder bezoek je voorkeuren bepaald en toestemming gegeven om je gegevens te bewaren? Dan zie je je voorkeuren bij een herhaalbezoek terug in de grafiek.

2. Waar is het inkomen en/of pensioen van mijn partner?

Doorloop je de planner voor jezelf én je partner? Dan worden je salarissen bij elkaar opgeteld en als één bedrag weergegeven. Is één van jullie beiden gepensioneerd en de ander niet, dan zie je op één moment zowel een salaris als een pensioeninkomen. In de basisgrafiek (groen en paars) is het pensioeninkomen van je partner erbij opgeteld. Je kunt dit uitsplitsen door rechts naast 'Pensioen en AOW' op het pijltje naar beneden te klikken.

3. Hoe maak ik definitieve keuzes?

Als je pensioenleeftijd in zicht komt en je je keuze(s) definitief wilt maken, vraag dan een offerte aan bij het Pensioenloket van ING CDC Pensioenfonds en Pensioenfonds ING, als je hier ook pensioen hebt opgebouwd.

4. Waarom kan ik niet schuiven met eerder opgebouwd pensioen bij een ander pensioenfonds?

De rekenregels verschillen per pensioenregeling. ING CDC Pensioenfonds kan dus niet uitrekenen wat de gevolgen zijn van keuzes van je eerder opgebouwde pensioen bij een ander pensioenfonds. Bijvoorbeeld je keuze om je eerder opgebouwd pensioen een jaar eerder in te laten gaan. Daarom zijn eerder opgebouwde pensioenen 'vastgezet'. Uitzondering is het pensioen dat je eventueel vóór 2014 hebt opgebouwd bij Pensioenfonds ING.

5. Waarom kan ik geen keuzes maken met betrekking tot het pensioen van mijn partner?

De rekenregels verschillen per pensioenregeling. ING CDC Pensioenfonds kan dus niet uitrekenen wat de gevolgen zijn van keuzes voor het opgebouwde pensioen van je partner. Ook is het uitgangspunt dat jouw keuzes centraal staan in de planner. Daarom is ook het opgebouwde pensioen van je partner 'vastgezet'. Uitzondering is het pensioen dat je eventueel vóór 2014 hebt opgebouwd bij Pensioenfonds ING.

6. Ik wil naar het planningsdeel, maar ik ben nog geen 58 jaar of ouder.

Ben je jonger dan 58 jaar? Dan kun je er voor kiezen om de planner te doorlopen. Je maakt deze keuze direct na het inloggen in Op Koers. Kies voor 'Direct naar de planner'.

Let op: je moet dan wel aangeven dat je gegevens bewaard mogen worden.

Eigen middelen toevoegen

1. Hoe werkt het toevoegen van eigen middelen?

Mogelijk heb je zelf maatregelen genomen om je pensioeninkomen te verhogen, zoals het afsluiten van een lijfrenteverzekering. Afhankelijk van de informatie die voor je klaar staat, kun je direct na het invoeren van je pensioengegevens je eigen middelen toevoegen binnen het menuonderdeel 'Opbouw' (als je ouder bent dan 57 jaar) of via 'Acties' (binnen het menuonderdeel 'Hoeveel heb je' (als je jonger bent dan 58 jaar).

2. Hoe rekent de Pensioenplanner uit hoeveel ik ontvang op basis van mijn eigen middelen?

De methode hangt af van de vraag of je de Pensioenplanner bezoekt met of zonder planningsdeel.

Zonder planningsdeel

Je bekijkt je pensioensituatie op basis van je huidige opbouw. Je huidige opbouw bestaat uit de pensioenen die je straks, na je pensioneren ontvangt. Op de huidige inleg voor deze uitkering wordt nog rendement behaald. Ditzelfde doet het onderdeel Op Koers met je spaar- of beleggingskapitaal. Je huidige kapitaal nu groeit nog aan met het rendement dat je zelf kiest. Het kapitaal op het moment dat je met pensioen gaat, wordt omgerekend naar een jaarlijkse uitkering, die je tot je overlijden ontvangt. Hiervoor wordt een neutrale omrekenfactor gebruikt die ING CDC Pensioenfonds in overleg met actuarissen heeft vastgesteld.

Met planningsdeel

De Pensioenplanner rekent uit hoe groot het kapitaal is op het moment dat je met pensioen gaat, inclusief toekomstige opbouw door extra inleg. Dit zijn je te bereiken eigen middelen'. Het rendement dat je vanaf nu tot je pensioneren op je opgebouwde kapitaal behaalt, kies je zelf. Het te bereiken kapitaal wordt omgerekend naar een jaarlijkse uitkering, die je tot je overlijden ontvangt. Hiervoor wordt een neutrale omrekenfactor gebruikt.

3. Welk rendement moet ik kiezen?

ING CDC Pensioenfonds kan je helaas geen advies geven met betrekking tot het rendement dat je gaat behalen over je eigen middelen. Dit is afhankelijk van het product dat je hebt afgesloten en/of je eigen verwachtingen over de economische ontwikkelingen de komende jaren. Wellicht is het volgende een grove richtlijn: de huidige markttrente voor sparen ligt tussen de 1,5% en 2%. Rendementen op beleggingen wisselen sterk. In slechte jaren is het rendement soms zelfs negatief, in goede jaren kan het oplopen tot 10%. Veel partijen rekenen met een gemiddeld beleggingsrendement van 4%.

4. Ik heb een kapitaalverzekering afgesloten. Hoe kan ik die bij 'Eigen middelen' toevoegen?

Je kunt het huidige opgebouwde bedrag invullen bij 'Pensioenbeleggen of -sparen' en eventueel een verwacht rendement invullen. Ook vul je een verwacht rendement en de eventuele inleg tot je pensioneren in.

Let op: het rendement heeft betrekking op de aangroei van het huidige saldo tot het moment dat je met pensioen gaat. Daarna wordt het in het onderdeel Op Koers omgezet in een levenslange uitkering.